

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

לפני: כבוד השופטת מיכל אגמון-גונן

העותרים:

1. דורון לוי
 2. נגה לוי
 3. אורי לוי
- ע"י ב"כ עו"ד ערן לב

נגד

המשיבה:

רשות האוכלוסין וההגירה
ע"י ב"כ עוה"ד אילת שור ויעל בארי לוזון מפרקליטות מחוז
תל אביב (אזרחי)

פסק דין

1
2 העתירה שלפניי מעוררת קושי בו נתקלו העותרים, תושבי קריית שמונה, בעקבות המלחמה שפרצה
3 בשבעה באוקטובר (להלן: **המלחמה**). העותרים השכירו את דירתם עובר למלחמה כדיירים בחוזה
4 שכירות, וגרו בעצמם במקום אחר (מושב אביגדור) מכוח חוזה שכירות לאותה תקופה לבית ששכרו
5 במושב. לאחר שההשכרה הסתיימה בתום תקופתה, ביקשו לשנות את המען חזרה לקריית שמונה,
6 כשבאותה עת קריית שמונה הייתה עדיין מפונה ולא ניתן היה לשוב אליה. רשות האוכלוסין וההגירה
7 (להלן: **הרשות**) סירבה לבקשתם בטענה כי כיון שלא התגוררו בפועל בקריית שמונה (בשל המלחמה),
8 לא ניתן לשנות את המען שכן על המרשם לשקף את מקום המגורים בפועל, ואילו הם לא גרו בקריית
9 שמונה באותה עת (יש לציין שבאותה עת תושבי קריית שמונה היו עדיין מפונים). העותרים טוענים
10 כי לאור העובדה שבשל הוראת הפינוי של הממשלה נמנע מהם לחזור לדירתם לאחר שהתפנתה
11 מהדיירים ששכרו אותה מהם, ואף נפגעה בפועל מטיל שפגע בה, יש להורות לרשות לשנות את המען
12 הרשום שלהם בחזרה לדירתם החל מהמועד שבו הסתיימה השכרתה.
13

רקע הדברים וההליכים שלעניין

14
15 1. העותרים הם משפחה של זוג הורים שבעלותם דירה ברחוב [REDACTED] בקריית שמונה,
16 ובנם החייל (להלן בהתאמה: **העותרים והדירה**). טרם המלחמה השכירו העותרים את הדירה
17 כדיירים לפי חוזה שהיה בתוקף עד יום 19.08.2024 (להלן בהתאמה: **הדיירים וחווה ההשכרה**),
18 והתגוררו בעצמם בשכירות בדירה במושב אביגדור לפי חוזה אחר שהיה בתוקף עד ליום 3.6.24
19 (להלן בהתאמה: **המושכר וחווה השכירות**). העותרים המשיכו להתגורר בדירה ששכרו במושב
20 אביגדור, אך זאת ללא חוזה שכירות, תוך התחשבות בעל הנכס במצבם לאור המלחמה, כפי
21 שאפרט.
22

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

2. לאחר פרוץ המלחמה וההוראות שניתנו בדבר פינוי קריית שמונה, המשיכו הדיירים לשלם את דמי השכירות לעותרים לפי חוזה ההשכרה, וקיבלו במקביל לכך פיצוי מהמדינה כתושבים שפנו מהדירה בשל המלחמה. בתום תקופת השכרת הדירה הפסיקו העותרים לקבל את דמי השכירות מהדיירים לפי חוזה ההשכרה, ולטענתם מאז פינוי הדיירים יחד עם כלל תושבי קריית שמונה כאמור, הדירה לא הושכרה שוב. במצב שנוצר, נותרו העותרים חייבים בתשלום דמי השכירות עבור מגוריהם במושכר לפי חוזה השכירות, אך ללא מקור המימון של השכירות כבעבר. העותרים מתארים כי לאחר שתקופת חוזה השכירות הסתיימה ביום 30.06.2024, הם הוסיפו להתגורר במושכר זמן מה נוסף ללא תשלום, כשהם מסתמכים רק על טוב ליבו של בעל המושכר.
3. ביום 19.08.2024 הגישו העותרים בקשה מקוונת לרשות, לשנות את מען המגורים שלהם לכתובת הדירה, אך בקשתם סורבה ביום 20.11.2024, בנימוק העיקרי כי הם לא התגוררו בקריית שמונה ערב המלחמה ופינוי תושבי העיר (להלן: **החלטת הסרוב**). על החלטת הסרוב הגישו העותרים ערר לרשות, וצירפו אליו מסמכים המעידים על בעלות בדירה, על העברת החשבונות השוטפים לשמם של העותרים עם סיום ההשכרה, ועל חשבונות שונים הקשורים בהחזקת הדירה כגון חשמל מים וארנונה, שניתן פטור מתשלומם לכלל התושבים בשל פינוי העיר במלחמה.
4. הערר נדחה ביום 25.11.2024, וביום 01.01.2025 הוגשה העתירה שלפניי. יצוין כי העתירה הוגשה לכתחילה לבית המשפט המחוזי בירושלים, ובהמשך הועברה בהסכמה לתל-אביב לאחר שהרשות טענה להעדר סמכות מקומית. העותרים מבקשים כי יינתן צו שיורה לרשות לשנות את המען הרשום שלהם לכתובת הדירה בקריית שמונה החל מיום 19.8.2024, שהוא המועד שבו הסתיים חוזה ההשכרה לדיירים, והדירה הושבה מהם לעותרים (הוראה על אפשרות חזרה לקריית שמונה ניתנה לתחילת מרץ 2025 ובעקבות הליכים משפטיים נדחתה לאפריל 25).
5. ביום 01.04.2025 הגישה הרשות בקשה להשהיית ההליכים בתיק זה, עד להכרעה של בית המשפט העליון בתיק אחר שהתנהל בפניו בעע"מ 22793-10-25 **נעמה ויינטראוב נ' משרד הפנים** (ערעור על פסק דין של בית המשפט המחוזי בנצרת בעת"מ (מנהלי נצרת) 18432-05-24 **נעמה ויינטרוב נ' שר הפנים** (נבו 12.11.2024) להלן יחד: **עניין ויינטראוב**), בהמשך לבקשתה שהוגשה טרם שהתיק הועבר מבית המשפט בירושלים. עוד צוין, כי במקביל לעתירה שלפניי התנהלו מספר עתירת נוספות הנוגעות לשינוי מען עותרים ליישוב מפונה (הרשות מנתה את ההליכים **בעניין ויינטראוב** יחד עם ההליכים בעת"מ (מנהלי ירושלים) 54814-09-24 **שלמה גרנית ואח' נ' שר הפנים ואח' (להלן: עניין גרנית)**; עת"מ (מנהלי ירושלים) 43371-10-24 **אריאל ישראל שטיינר נ' רשות האוכלוסין וההגירה (להלן: עניין שטיינר)**; עת"מ (מנהלי ירושלים) 69740-11-24 **דוד סיסו ואח' נ' רשות האוכלוסין וההגירה**; עת"מ (מנהלי ירושלים) 34425-12-24 **יצחק בן שושן ואח' נ' רשות האוכלוסין**; עת"מ (מנהלי ירושלים) 37280-12-24 **עזרא חי ביאזי ואח' נ' רשות האוכלוסין וההגירה**; עת"מ (מנהלי ירושלים) 18255-01-25 **אלעד גרין ואח' נ' רשות האוכלוסין וההגירה**; עת"מ (מנהלי ירושלים) 1902-01-25 **בן ייטח נ' רשות האוכלוסין וההגירה** – להלן: **העתירות**

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

המקבילות). לאחר שהעותרים טענו כי יש הבדלים מהותיים בין המקרה בעניין ויינטראוב לבין המקרה שלהם, קבעתי ביום 27.04.25 כי אין מקום להשהיית ההליכים והוריתי לרשות להגיש תשובה לעתירה. ביום 19.05.25 הוגשה תשובה לעתירה.

6. ביום 28.05.25 התקיים הדיון בעתירה לפניי. הצדדים חזרו על טיעוניהם, והעותרים ציינו כי באותה עת הם התארגנו כדי לשוב ולהתגורר בדירה בקריית שמונה. מר לוי ציין כי הדירה בהליכי שיפוץ שכן נפגעה מטיל במהלך המלחמה. בנוסף טענו העותרים כי ראש עיריית שלומי התבטא בפומבי באופן שתומך בזכאות לפיצוי גם בנסיבות שלהם, וכי אי מתן תנאים זהים לתושבי קרית שמונה מהווה אפליה. במהלך הדיון המלצתי: "בית המשפט המליץ לרשות, לאור המלחמה שעדיין נמשכת והעובדה שתושבי קרית שמונה יכלו לחזור לבתיהם אך לאחרונה, ולאור העובדה שהעותרים אכן בהליכים לשיפוץ הבית שנפגע וחזרה אליו, כי העתירה תתקבל במובן זה שכתובתם תירשם בקרית שמונה מהתאריך בו יסתיים חוזה השכירות שלהם במושב אביגדור (30.6.2024)". בסיום הדיון קבעתי:

"המשיבה תגיש עד ליום 5.6.2025 פירוט לגבי השאלה הבאה: האם במקרים של שני הזוגות משלומי המפורטים בתצהיר בעניין גרניט ניתן תצהיר של ראש עיריית שלומי, והאם שונה המען בשני המקרים.

יוגש תצהיר מלא (לא בג"צי) לעניין זה ויועבר לעיני בית המשפט בלבד.

בנוסף, בית המשפט חוזר וממליץ לרשות, כי בנסיבות מקרה זה, תירשום כתובתם של העותרים בקרית שמונה, החל מיום 1.7.2024. המלצה זאת נובעת מהעובדה ששיקוף המצב הנכון ליום 7.10.2023, עם פרוץ המלחמה, הוא שהעותרים שכרו דירה למשך שנתיים במושב אביגדור למשך תקופת סיום לימודיו של בנם; חוזה השכירות שלהם הסתיים בקיץ 2024 ולולא פרוץ המלחמה היו שבים לביתם בקרית שמונה.

קשה לקבל את דברי ב"כ המשיבה, כי כך ניתן היה לעשות בכל מקרה, שכן איננו יודעים מה היה קורה אילו לא פרצה המלחמה, שכן במקרה זה היו חוזים שמעידים על כוונות הצדדים במפורש. המלצה זו באה גם על רקע העובדה שבנם של העותרים אכן התגייס לצבא במועד זה וכעת משרת בצה"ל ביחידה קרבית.

הרשות רשאית להודיע כי היא מקבלת את המלצת בית המשפט, חלף הגשת התצהיר האמור בעניין שלומי. ככל שלא תעשה כן ולאחר הגשת התצהיר, יינתנו הנחיות באשר להמשך הדיון בעתירה."

7. ביום 05.06.25 הגישה הרשות תצהיר לעניין זה, והסכימה למסור לעותרים את המידע שלפיו בעיון בתיקי המרשם של בני הזוג רז וכהן לא נמצא תצהיר של ראש עיריית שלומי כנטען. לפיכך נקבעו סדרי הגשת הסיכומים בכתב. לאחר שהוגשו סיכומי הצדדים וסיכומי תשובה, ניתן עתה פסק הדין בעתירה.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

תמצית טיעוני הצדדים

טיעוני העותרים

8. העותרים טוענים כי הדין אינו מחייב מגורים בפועל לצורך רישום כתובת המען הרשום במרשם האוכלוסין. לטענתם, לשון חוק מרשם אוכלוסין, תשכ"ה - 1965 ונוהל הרשות מס' 4.6.2.13.0001 "נוהל שינוי מען לאזרח ישראלי ו/או לבעל רישיון קבע" (להלן בהתאמה: **חוק מרשם האוכלוסין והנוהל**) אינם פוסלים אפשרות של רישום כתובת גם במקרים שבהם לא מתקיימים מגורים בפועל בנכס, וזאת במיוחד כאשר המגורים בפועל אינם אפשריים ואף מהווים סכנת חיים, כמו במקרה שלהם לגבי מגורים בקריית שמונה במלחמה. לטענתם, הנוהל, הרלוונטי בשגרה, אינו תואם למצב של מלחמה ופינוי יישובים לתקופה ממושכת (כאמור הוראת הפינוי היתה בתוקף מאוקטובר 2023 עד אפריל 2025).

9. העותרים מוסיפים וטוענים, כי סעיף 4.6 לנוהל קובע כי במקרים שבהם שינוי המען עשוי להקנות זכויות והטבות כספיות, יש לצרף לבקשה חוזה קנייה או השכרה או אישור מהרשות המקומית המאשר מגורים בפועל, וכן חשבונות שונים, תשלומי מסים וארנונה. בכך, לטענתם, יש כדי ללמד שהאישור בדבר מגורים בפועל אינו תנאי בלעדיו אין, וניתן להוכיח, לחלופין, את הבעלות על הדירה ואישורי תשלום המעידים על זיקה למקום המען המבוקש לרישום, כפי שאכן עשו. העותרים סומכים פרשנות זו על נוסח סעיף 4.18.5 לנוהל, אשר קובע לגבי מי שמרכז חייו מחוץ לישראל, כי "עצם רישום המען המבוקש אינו מהווה כשלעצמו ראיה על קיומו של מרכז חיים בישראל". לטענתם יש להסיק לגביהם מקל וחומר, ולראותם כמי שהיו מנועים מלגור בפועל בקריית שמונה בשל המלחמה והוראות הפינוי - נסיבות שלא היו בשליטתם, וחזרו לדירה ברגע שהדבר התאפשר מבחינה ביטחונית, ואף המציאו את הראיות והאישורים המעידים על כך לרשות.

10. העותרים טוענים עוד, כי הנוהל ממילא אינו גובר על הוראות חוק והלכה פסוקה. לכן, לטענתם, גם אם הנוהל היה קובע כי מגורים בפועל הם תנאי הכרחי ובלעדיו, הרי שבהיותו נוהל פנימי של הרשות בלבד, שאף אינו חקיקת משנה, לא היה בכוחו לגבור על הוראות חוק מרשם האוכלוסין, וודאי שלא על הוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ועל ההלכה הפסוקה בדבר איסור הפליה והעדפת עקרון שמירת החיים. העותרים טוענים כי הנוהל נוסח זמן רב לפני פרוץ המלחמה, וחלפו קרוב לשנתיים עד שתושבי קריית שמונה הורשו לחזור לבתיהם. לטענתם, מדובר במצב חסר תקדים שהנוהל לא צפה ולא יכול היה לצפות, ולכן אינו נותן מענה למצב שבו היה פינוי המוני מסיבות ביטחוניות קיצוניות למשך זמן רב, כפי שאירע בקריית שמונה בשל המלחמה. הראייה לכך, לדבריהם היא שדירתם אכן נפגעה מטיל במהלך המלחמה. לטענתם, הפעלה דווקנית של הנוהל במקרה זה לוקה בכל הפגמים הקבועים במשפט המנהלי, לרבות היעדר מידתיות, אי שקילות שיקולים רלוונטיים וחוסר סבירות קיצוני.

11. העותרים טוענים כי דרישת הרשות להוכחת מגורים בפועל, לא הייתה אפשרית בשל הוראות הפינוי, ועמידה עליה מהווה למעשה דרישה כי יסכנו את חייהם וישבו למגורים בפועל

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

- 1 בישוב מפונה, רק כדי לאפשר שינוי רישום טכני מכוח חוק מרשם האוכלוסין. מגורים שהם בניגוד
- 2 להנחיית רשויות הביטחון. העותרים טוענים כי התנהלות זו של הרשות היא שערורייתית, בלתי
- 3 מתקבלת על הדעת, לוקה בשרירות לב, בהיעדר מידתיות ובחוסר סבירות קיצוני, כלשונם, וסותרת
- 4 את הנדרש בחוק מרשם האוכלוסין. העותרים טוענים כי במקרה שלהם מתקיים "צורך דחוף"
- 5 לתקן את רישום המען שלהם גם במסגרת סעיף 19(ג) לחוק מרשם אוכלוסין אשר קובע כי "**פקיד**
- 6 **הרישום הראשי או פקיד רישום רשאי, אם ראה צורך דחוף לעשות כן, לרשום מיוזמתו מענו של**
- 7 **תושב, לשנותו או לתקנו**". לטענתם, הימנעות פקיד הרישום מלעשות שימוש בסמכותו ולדרוש
- 8 הוכחות למגורים בפועל, מהווה חוסר סבירות קיצונית המגיע עד כדי אבסורד, שעה שמדובר בישוב
- 9 מפונה בנסיבות המלחמה.
- 10
- 11 12. בנוסף טוענים העותרים גם לאפליה פסולה נגדם ביחס למקרים אחרים שבהם הותר תיקון
- 12 הרישום בנסיבות דומות לשלהם, ולמקרים שבהם סורב התיקון בנסיבות השונות משלהם שאין
- 13 ללמוד מהם לגבי עניינם. בתוך כך, העותרים טוענים כי העותרת **בעניין וייטראוב** התגוררה בדירה
- 14 שכורה בגבעתיים עם חוזה שכירות ואופציה להארכה, ולכן היה לה מען מגורים קבוע בפועל
- 15 שהצדיק לטענתם את סרוב תיקון הרישום, ואילו להם לא היה מקום מגורים חלופי קבוע, מאז
- 16 שחוזה השכירות שלהם במושב אביגדור הסתיים בסוף יוני 2024, והם נותרו לגור במושכר זמן מה
- 17 רק בחסדי בעל הבית וללא חוזה שכירות. עוד לטענתם, **בעניין שטיינר** העותר לא היה בעל נכס
- 18 בישוב המפונה אלא שוכר בלבד שמעולם לא התגורר בו, ולא נטען ולא הוכח שם שלא היה לו מקום
- 19 מגורים חלופי.
- 20
- 21 13. העותרים טוענים כי הם מופלים גם בהשוואה למקרה שנדון עת"מ (מינהליים י-ם) 49331-06-24
- 22 **זיו שרמן נ' רשות האוכלוסין וההגירה** (נבו 16.7.2024, להלן: **עניין שרמן**). לטענת העותרים,
- 23 באותו מקרה, הרשות הסכימה לרשום תושבים בישוב מפונה באופן רטרואקטיבי ליום 2.7.2024
- 24 (יום למחרת סיום חוזה השכירות שלהם באותו עניין), למרות שלא התגוררו בו בפועל בעת הפינוי,
- 25 בנימוק שהם התארחו בבית המשפחה עד לאפשרות לעבור באופן קבוע למען בקריית שמונה, ושמרו
- 26 על זיקה למקום המגורים הנטען בקריית שמונה. העותרים טוענים כי נסיבות המקרה שלהם דומות
- 27 מאוד לנסיבות אותו מקרה וכי התוצאה בעניינם צריכה להיות כפי שהיתה שם. בסיכומי התשובה
- 28 מוסיפים העותרים וטוענים בהקשר זה, כי טענת הרשות (בסעיף 11 לסיכומיה) כי דירתם שימשה
- 29 כמקור הכנסה והושכרה לאחרים "אינה נכונה ואינה רלבנטית", משום שהשכרת הדירה אפשרה
- 30 את שכירות המושכר ולא שימשה כמקור הכנסה גרידא, והיא אינה רלבנטית לסוגיית החלת מבחן
- 31 המגורים בפועל. ממילא, כך לטענתם בשל היותה של קריית שמונה יישוב מפונה בעת סיום חוזה
- 32 השכירות לא יכולים היו להשכירה. עוד לטענת העותרים, טענת הרשות (בסעיף 12 לסיכומיה) כי
- 33 ההחלטה **בעניין שרמן** ניתנה לפני משורת הדין, אינה נכונה משום שניתנה בהתאם להמלצת בית
- 34 המשפט שם, ולטענתם הנסיבות של שני המקרים דומות ורשות מנהלית אינה רשאית לנהוג בהפליה
- 35 או להעניק זכויות לפני משורת הדין למקרה אחד ולא למקרה אחר באותן נסיבות.
- 36

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

14. העותרים מוסיפים וטוענים כי במסגרת הדיון בבית המשפט המחוזי **בעניין גרנית** נחשף כי מנכ"ל רשות האוכלוסין אמר לראש מועצת שלומי שניתן לשנות מען על סמך תצהיר חתום, ושר הפנים עצמו אישר זאת לאחר התייעצות עם מנכ"ל רשות האוכלוסין. העותרים צירפו תצהיר מיום 5.1.2025 שהוגש בבית המשפט באותו מקרה, הכולל פרסום בפיסבוק של ראש עיריית שלומי והקלטת שיחה מיום 2.9.2024 עם שר הפנים משה ארבל וראש מטה השר רובי שמש, שבה הם אישרו את המדיניות כטענתם. השר צוטט באומרו: **"אנחנו בשיחת ועידה עם תושב שלומי, בהתאם לנוהל שקבעתי עם סיסו יש לו תצהיר שחתם עליו ראש המועצה גבי נעמן. הוא קנה שם בית בישוב והוא פשוט במצב שהוא בין הפטיש לסדן ולא נותנים לו להעביר את הכתובת"**, ומר שמש הוסיף: **"אין סיבה שזה יתעכב אחרי שהשר נתן הנחיה"**. לטענת העותרים, ראיות אלה מוכיחות כי הרשות זנחה במקרים רבים את מבחן המגורים בפועל ואימצה את מבחן הזיקה לדירה בקרית שמונה, ולטענתם אי יישומה של הנחיה זו גם במקרה שלהם מהווה הפליה פסולה. לטענת העותרים, התמונה העובדתית **בעניין גרנית** מצביעה על אפליה, בין בנוהל ובין ביישומו, מה שאיפשר לתושבים בשלומי ובמקומות אחרים לזכות ברישום בישוב המפונה על בסיס תצהיר, ולא כך היה בקרית שמונה. בסיכומי התשובה, מתייחסים העותרים לטענת הרשות כי לא נמצא תצהיר של ראש עיריית שלומי בתיקים מסוימים של תושבי שלומי, וטוענים כי לא ניתן להסיק מכך שלא היו מקרים אחרים שבהם הרישום כן התאפשר על סמך אותה הנחיה, וכי לא ניתן ליישב את קיומה של ההנחיה עם התקשות הרשות על מגורים בפועל בדירה בעניינם.

טיעוני הרשות

15. הרשות טוענת כי העתירה לא מגלה כל עילה להתערבות בית המשפט בשיקול דעתו המקצועי של פקיד הרישום, ובהחלטתו שלפיה אין לשנות את המען הרשום של העותרים, בנסיבות המקרה הפרטני, למען שרישומם מבוקש על ידם. לטענתה, מושכלות יסוד הן שבית המשפט הנכבד לא ייכנס בנעלי הרשות המנהלית ולא יחליף את שיקול דעתה, וכי אין עילה להתערבות בית המשפט בשיקול דעתה במקרה זה. לטענת הרשות, לגורמים הרלוונטיים נתונה הסמכות לבחון בקשות בנוגע לרישום במרשם האוכלוסין, ודי בכך שהעותרים מבקשים לשנות את מענם למקום שבו הם לא מתגוררים, כדי להביא לדחיית בקשתם לשינוי המען הרשום.

16. הרשות עומדת על הוראות הנוהל וטוענת כי בחוק מרשם האוכלוסין ובנוהל ישנה דרישה למגורים בפועל במען הרשום וכי בהתאם לדיון, הבעלות בנכס כשלעצמה אינה רלוונטית כלל ועיקר לשאלת רישום המען במרשם האוכלוסין, אלא נרשם רק המען שבו מתגורר התושב בפועל ובאופן קבוע. הרשות טוענת כי הוראת סעיף 10(ג)(ב) לחוק מרשם האוכלוסין מעידה כי פרטי המען במרשם האוכלוסין מתייחסים למקום מגורים הקבוע של התושב. הרשות מוסיפה וטוענת כי הנוהל קובע במפורש כי הדרישה לצרף בנסיבות מסוימות לבקשה לשינוי מען ראיות ומסמכים מסוימים, נועדה על מנת להוכיח מגורים בפועל במען המבוקש, וכך גם לגבי העותרים. הרשות עומדת על כך שהעותרים יצרפו חוזה קנייה או השכרה, אישור מהרשות המקומית, חשבונות שונים, תשלומי מסים וארנונה, ואישור מבתי ספר של הילדים הקטינים, כדי להוכיח מגורים בפועל במען שמבקש

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

לרשום בפרט הרלוונטי במרשם האוכלוסין. זאת, על אף שברור שבמועד בו התבקש הרישום לא יכולים היו, גם לו רצו, להתגורר בדירה, לאור הוראות הפיננוי מקרית שמונה.

17. הרשות טוענת כי רישום המען, אף במצב של פיננוי, מעיד על מקום מגוריו הקבוע של תושב ערב הפיננוי, על אף שבשל המלחמה הוא מנוע מלהתגורר בו באופן זמני, וכאשר לא התקבלה הודעת התושב על שינוי מען נוכח מגוריו במען קבוע אחר. הרשות טוענת כי העותרים לא התגוררו בדירה שבמען המבוקש לרישום ערב המלחמה, לא במועד פיננוי העיר קריית שמונה, ולא במועד הגשת הבקשה. העותרים התגוררו במושב אביגדור, וזאת גם קרוב לשנה לאחר הסכם הפסקת האש וחזרת התושבים לבתיהם, ואף לפי הצהרתם התכוונו לעבור לגור בדירה החל מחודש יולי 2025. הרשות טוענת כי הדירה הושכרה ושימשה לעותרים כמקור הכנסה ולא למגורים. גם לאחר מועד הגשת הבקשה ועד למועד כתיבת הסיכומים, העותרים המשיכו להתגורר במושב אביגדור ולא עדכנו שעברו למען הנטען, ולטענת הרשות בנסיבות אלה אין עילה לשינוי המען של העותרים במרשם באופן רטרואקטיבי.

18. הרשות טוענת כי סעיף 4.18.5 לנוהל עוסק במי שעלה לגביו חשש כי מרכז חייו מחוץ לישראל (ר' סעיף 18.1 לנוהל וסעיפיו הקודמים), ולגבי העותרים אין מחלוקת שהם נמצאים בישראל באופן קבוע, ולטענתה לכן סעיף זה אינו רלוונטי לגביהם כלל. לטענת הרשות, בחינת מרכז חיים של אזרחים ותושבים לפי סעיף זה לצורך רישום מען כשלעצמו ראיה לקיום מרכז חיים בישראל, אך אין להקיש מכך לעניין שלפנינו, שבו נדרש להוכיח מגורים בפועל במען.

19. הרשות מוסיפה וטוענת, כי לפקיד הרישום מוקנות סמכויות נרחבות לבחון את נכונות הודעת התושב ולהימנע מרישום שאינו משקף את המציאות, כדי להבטיח את מהימנות המרשם. לטענתה, סירוב פקיד הרישום לשינוי מען בשל אי-מגורים בפועל במען הנטען הוא סביר, והיא מצרפת דוגמאות מהפסיקה שלטענתה דומות בנסיבותיהן לנסיבות של העותרים, ושבחן סורבו הבקשות לשינוי המען הרשום ללא מגורים באותה כתובת בפועל. הרשות מזכירה בהקשר זה, למשל, את **עניין ויינטראוב**, שם דחה בית המשפט המחוזי עתירה וקבע כי החלטת פקיד הרישום לסרב לשינוי המען במצב בו העותרת רכשה דירה בקרית שמונה טרם המלחמה והשכירה אותה לצדדים שלישיים ערב הפיננוי ולא התגוררה בנכס בפועל ערב המלחמה, הינה החלטה סבירה (הערעור לבית המשפט העליון נמחק טרם הדיון לבקשת המערערת ביום 5.6.2025) והרשות פירטה כי מענה של העותרת שונה לקריית שמונה ביום 29.9.2025 אך לא תוקן רטרואקטיבית כבקשתה. פסק דין נוסף הוא עת"מ 12261-08-24 **עומרי רשף ואח' נ' משרד הפנים ואח'** (26.1.2015) להלן: **עניין רשף** (ועת"מ 43371-10-24 **אריאל ישראל שטיינר נ' רשות האוכלוסין וההגירה** (30.3.2025) להלן: **עניין שטיינר**), שבשניהם נקבע כי מגורים בפועל הם התנאי לעניין שינוי המרשם בין בנסיבות של רכישת דירה ובין בנסיבות של השכרתה.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

20. הרשות טוענת כי הנסיבות בעניין שרמן אינן דומות לנסיבות המקרה של העותרים, ואין להסיק מהאחד לשני, כי בניגוד למקרה שם, העותרים כאן לא עזבו את המושכר שבו היה מענם הרשום, והמשיכו התגורר בו בפועל, ואילו הדירה שבבעלותם שימשה אותם כמקור הכנסה והושכרה לאחרים, שהם אלה שהתגוררו בה ערב פרוץ המלחמה ופינוי היישוב. בהקשר זה טוענת הרשות כי לא קיים כל מבחן המתבסס על זיקות, אלא המבחן היחיד הקובע לעניין הרישום במרשם האוכלוסין הוא מבחן המציאות בפועל: האם זהו מקום מגוריו של התושב או לא. הרשות מרחיבה וטוענת כי בעניין שרמן הנימוק לאישור שינוי המען לא היה קשור לזיקה כטענת העותרים, אלא לנסיבות החריגות וההומניטריות של המקרה הפרטני שם, ובתוך כך לא היה כל מען אחר שניתן היה לרשום במרשם כמקום מגורים קבוע, וחפצי המשפחה או חסנו בדירתה כשהם התארחו אצל בני משפחה. הרשות מוסיפה וטוענת כי בעניין גרנית נקבע שאי אפשר לחייב אותה להחיל את התוצאה של המקרה בעניין שרמן על כלל המקרים, וכי אין בכך כדי לכבול אותה ולא ניתן לראות זאת כמעשה בית דין או כהפליה.
 21. הרשות טוענת כי היא פועלת באופן שוויוני, בהתאם לחוק ולנהליה, ובמקרים שבהם נודע לה כי המען שונה בניגוד לנהלים, היא פעלה ופועלת למחיקת הרישום השגוי. הרשות מבהירה כי מעיון במסמכים הסרוקים בתיקי מרשם של בני הזוג רז וכהן, לא נמצא תצהיר של ראש עיריית שלומי כנטען על ידי העותרים, ולפיכך אין יסוד לטענתם כי בוצע שינוי מען בהתבסס על דברי ראש העיר שם, וכי פעולת הרשות באופן שונה כלפי תושבי קריית שומנה מהווה הפליה. הרשות טוענת כי עוד בעניין גרנית, טענה והראתה כי לא חל שינוי בנהליה שלפיהם ניתן יהיה לשנות מען על סמך תצהיר חתום, ולא שונתה המדיניות בעניין זה.
 22. הרשות טוענת כי עניינה של העתירה הוא בהחלטה בבקשת העותרים לשינוי מען, ולא בתקיפה של החלטת הגורם המוסמך לכך בבקשה לקבלת הטבת מפונים. הרשות טוענת כי גם אילו היה מקום לבחון או לשנות את הרישום במרשם האוכלוסין, אין בכך כדי לחייב את המדינה ליתן הטבה כלשהי, וכי בית המשפט אינו מוסמך לקבוע סעד בנושא הטבות לתושבים, שאינו בתחום סמכותו העניינית.
- דיון והכרעה**
23. אפתח ואומר כי מדובר במצב חסרת תקדים של פינוי יישובים בצפון הארץ לתקופה של כשנה וחצי, כאשר קריית שמונה הופגזה ובתים רבים בה, לרבות דירתם של העותרים נפגעו. אין מחלוקת כי במועד בו הסתיים חוזה השכירות של הדיירים להם השכירו העותרים את דירתם, באוגוסט 2024, לא יכולים היו העותרים לחזור לדירתם אף אם התכוונו ורצו בכך, שכן הוראת הפינוי עמדה בתוקף עד מרץ 2025 (ונדחתה לאחר עתירות לאפריל 25). עוד אדגיש כי דברי הרשות לפיהם העותרים טרם נכנסו לדירתם בעת שהתקיים הדיון (בסוף מאי 2025), היה מוטב להם לולא נאמרו, שכן העותר הבהיר באותו דיון כי מייד עם ביטול הוראת הפינוי החלו בשיפוץ דירתם, שנפגעה במלחמה, וכי הם מתעתדים לשוב אליה בתום השיפוץ. לאור מצב דברים זה, הוראות הנוהל,

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

- 1 שהותקן לימים רגילים אינן יכולות לסייע. הוראות הנוהל למעשה חלות רק על מי שהתגורר בפועל
- 2 בקריית שמונה בעת הפינוי, ואינו חל על מצבים מורכבים יותר, כפי שעולה מהמקרה שלפניי
- 3 ומהמקרים האחרים שהתעוררו בפסיקה, כל מקרה ונסיבותיו הוא.
- 4
- 5 24. אפנה על כן להוראות החוק והבסיס הרעיוני לו. חוק מרשם האוכלוסין, מהותו, והבסיס
- 6 הרעיוני לו, נדונו בהקשרים שונים ולגבי פרטי רישום שונים. סעיף 2(א) לחוק מרשם האוכלוסין
- 7 קובע מהם פרטי הרישום שיכללו במרשם ובתוך כך גם פרטים בנוגע למען המגורים (סעיף 2 (א) 11
- 8 לחוק).
- 9
- 10 25. במקרים קודמים שנדונו לפניי, עמדתי בהרחבה על ההיסטוריה החקיקתית של חוק מרשם
- 11 האוכלוסין, ועל הבסיס הרעיוני להוראותיו בהקשרים שונים של פרטי הרישום (ראו, למשל, עת"מ
- 12 (מינהליים ת"א) 56941-05-21 ליאור סגל נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים (נבו
- 13 13.6.2022); עת"מ (מינהליים ת"א) 20606-06-22 דניאל גודזיק נ' רשות האוכלוסין וההגירה,
- 14 משרד הפנים (נבו 6.8.2023); עת"מ (מינהליים ת"א) 44361-12-22 א. ב נ' רשות האוכלוסין
- 15 וההגירה - משרד הפנים (נבו 27.11.2023); ועת"מ (מינהליים ת"א) 36886-08-23 חיים מסוארי נ'
- 16 רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים (נבו 5.11.2024). אחזור על עיקרי הדברים בקצרה.
- 17
- 18 26. חוק מרשם האוכלוסין החליף את פקודת מרשם התושבים, תשי"ט – 1949. אחת הסיבות
- 19 שעמדו בבסיס חקיקת חוק מרשם האוכלוסין, והצורך להחליף את פקודת המרשם, הייתה פסיקת
- 20 בית המשפט העליון בבג"צ 143/62 הנריט אנה קטרינה פונק שלזינגר נגד שר-הפנים, פ"ד יז 225
- 21 (1963, להלן: הלכת פונק שלזינגר), שם, נפסק לראשונה, טרם חקיקת חוק מרשם האוכלוסין, כי
- 22 תפקידו של פקיד הרישום הוא כשל "מאסף סטטיסטי לצורך ניהול ספר התושבים" וכי שיקוליו
- 23 הם שיקולים מנהליים גרידא. עוד נקבע שם, כי "בהיותו רשות מנהלית יחדור לתחום לא-לו אם
- 24 יחפץ להכריע בפלוגתה משפטית", ולכן "משהומצאה לפקיד ראייה לכאורה, חייב הוא להסתפק
- 25 בכך" (שם, בפסקאות 6, 9, לניתוח וביקורת פסק הדין ראו: איתן לבונטין, מגדל פורח באוויר:
- 26 הלכת פונק-שלזינגר ודיני מרשם האוכלוסין, משפט וממשל י"א 129 (תשס"ח).
- 27
- 28 27. על אף שהמרשם הוא דקלרטיבי, ככלל, הרישום במרשם האוכלוסין מהווה ראייה לכאורה
- 29 לנכונות הרישום בו ועליו להיות מדויק ועדכני, כדי שניתן יהיה להסתמך על המרשם כמשקף את
- 30 מצב הדברים בפועל. בהתאם לכך החוק מקנה לפקיד הרישום סמכויות לחקור ולדרוש ראיות בדבר
- 31 בקשה לשינוי פרטי המרשם וככל שגיגע למסקנה כי הפרטים המבוקשים לרישום אינם נכונים, עליו
- 32 לסרב לרשום או לתקן את המרשם. בתוך כך, פקיד הרישום מוסמך לדרוש מסמכים והצהרות
- 33 הנוגעים לפרטי הרישום כדי לוודא כי הפרטים הנמסרים הם נכונים וכי מטרת הרישום אינה תרמית
- 34 או הונאה. אבהיר, כי לצד חשיבות המרשם למניעת תרמית, עיקר חשיבותו המקורית היא למטרת
- 35 איסוף וייצוג סטטיסטי כאמור לעיל, וכי המטרות הללו באות לידי ביטוי באופן שונה בשגרה
- 36 ובמצבי קיצון כמו המלחמה.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

- 1
- 2 28. בסיס רעיוני זה עומד גם מאחורי הנוהל הרלוונטי לעניין שלפניי, ולפיו שינוי פריט המען
- 3 במרשם יכול להיעשות לפי הודעה בדבר שינוי המען, אך לפקיד הרישום יש סמכות לדרוש ראיות
- 4 ולהמציא ראיות על מקום המגורים ועל נכונות המען המבוקש לרישום, ככל שהשינוי יכול להקנות
- 5 למבקש זכויות והטבות כספיות, והוא מוסמך לסרב לשנות את הרישום ככל שלא הונחה דעתו בדבר
- 6 נכונות המידע שנכלל בהודעה (סעיפים 1.3, 4.18.2 ו-4.6 לנוהל)
- 7
- 8 29. אני סבורה כי המקרה של העותרים המבקשים להשיב את כתובת דירתם המקורית, עם
- 9 סיום תקופת ההשכרה, במועד שבו לא יכולים היו לגור בדירה לאור פינוי תושבי קרית שמונה בשל
- 10 המלחמה, שונה בעיקרו ממקרים של ניסיונות הונאה או תרמית העלולים להביא לניסיונות לשנות
- 11 את מרשם האוכלוסין על מנת לזכות בהטבות. בנסיבות המלחמה, שבהן לראשונה בתולדות
- 12 המדינה פונו ישובים וערים שלמות מיושביהן לתקופה ארוכה ביותר ולא ניתן היה לשוב אליהן, לא
- 13 ניתן לראות כתרמית או כהונאה את בקשת העותרים להשיב להם את המען הקודם שלהם, שלא
- 14 יכלו לגור בו ולא יכלו להשכיר אותו לאחרים או לעשות בו כל שימוש למעט לאחסנת חפציהם (ואף
- 15 זאת תוך סיכון חיים במהלך ההובלה וסיכון הרכוש לתקופת המלחמה).
- 16
- 17 30. למעשה, בקשת העותרים היא להכיר במציאות שנוצרה כהוויתה. מציאות שבה איש לא
- 18 התגורר בדירה לאחר שעזבו אותה הדיירים, והם עצמם לא יכולים היו לשוב אליה כיון שרשויות
- 19 הבטחון טרם הורו לתושבי קרית שמונה לעשות כן. רישומם כתושבים במרשם ממועד זה, משקפת
- 20 את המצב בו היו חוזרים לקרית שמונה עם ההכרזה כי ניתן לעשות כן, כפי שעמדו לעשות (לאחר
- 21 שיפוץ הדירה שנפגעה מטיל במהלך המלחמה). אין מחלוקת כי באוגוסט 24 הדיירים עזבו, וכי
- 22 במועד זה לא יכולים היו העותרים להשכיר את הדירה לאחרים, ואף לא לשוב אליה בעצמם. סיום
- 23 חוזה השכירות מכוחו הם שכרו דירה במושב אביגדור, מעיד על כך שזו הייתה כוונתם. הזיקה
- 24 לדירה מאשרת זאת. דווקא בנסיבות אלה היה על פקיד הרישום לבחון את המסמכים שהמציאו
- 25 העותרים, המעידים כי המציאות שתיארו בפניו היא אמת – הדירה אכן בבעלותם, השכרתה אכן
- 26 תמה, אין להם מקום מגורים חלופי והחשבוניות הכרוכים בהחזקת דירתם הועברו על שמם. לא זו
- 27 בלבד שהעותרים לא ניסו לרמות את הרשות, אלא שהיה ניתן לצפות כי הרשות תבוא לקראתם
- 28 בעת מצוקה קשה וקיצונית שנכפתה על כולנו ושבח נותרו ללא מקום מגורים מסודר משלהם וללא
- 29 זכויות של מפונים כפי שקיבלו הדיירים שגרו בשכירות בדירתם עובר לפרוץ המלחמה. בפסיקה
- 30 קודמת התייחסתי ארוכות לחובות ההגיונות של המדינה כלפי אזרחיה ולחובות הרשות המינהלית
- 31 הנובעות מכך, ולא ארחיב בעניין זה כאן. די לומר כי אין מחלוקת שהעותרים אכן בעלי הדירה וכי
- 32 אכן לא יכלו לשוב ולהתגורר בה, אך היא המען הנכון והאמיתי שלהם. יש להדגיש, העותרים
- 33 מבקשים כי שינוי המען יהיה למועד בו הסתיים חוזה השכירות עם הדיירים, שכן במועד זה התכוונו
- 34 לשוב לדירתם, אך לא יכולים היו לעשות כן שכן המלחמה נמשכה.
- 35
- 36 31. ואדגיש – אין בהכרעתי זו כדי לחייב את המדינה באשר לזכאותם של העותרים לקבל
- 37 הטבות של מפונים או אחרות הנובעות מהמלחמה, אלא לעצם העובדה כי דירתם חזרה לחזקתם

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

עת"מ 1989-01-25 דורון, נגה ואורי לוי נ' רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים

במועד זה, והעובדה שלא יכלו לממש חזקה זו ולקבוע אותה כמקום מגוריהם בפועל – לא הייתה נתונה לבחירתם אלא להוראות הפיננסי של המדינה עצמה, וכן לכך שהדירה נפגעה מטיל במהלך המלחמה. בנסיבות אלו המעט שניתן לעשות כדי להתייחס לעותרים בהוגנות, הוא לאפשר להם לתקן את המרשם ולהחזיר את כתובתם לזו שהיתה, בעת שחזרה לחזקתם, שאילו יכלו לעשות זאת היו חוזרים לגור בה גם בפועל.

32. טרם סיום אציון כי עיינתי בכל פסקי הדין שנזכרו בטיעוני הצדדים, עם זאת, כל אחד יפה לנסיבותיו, ועל כן לא ניתן להסיק מהם לענייננו. כך גם המקרה שלפניי, יפה לנסיבותיו שלו.

סוף דבר

לאור האמור העתירה מתקבלת.

הרשות תרשום את מענם של העותרים ברחוב [REDACTED] בקריית שמונה, מאז יום 19.08.2024 שבו חזרה לחזקתם.

הרשות תישא בהוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד בסכום של 10,000 שקלים.

ניתן היום, ב' שבט תשפ"ו, 20 ינואר 2026, בהעדר הצדדים.

מיכל אגמון-גונן, שופטת